

Asia: TEM078:00/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi päästökauppalaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi päästökauppalaiksi

Energiateollisuus ry (ET) kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi päästökauppalaiksi. Lausunto on annettu lausuntopalvelussa.

Yleistä

ET toivottaa tervetulleeksi päästökauppalaikojen kokonaisuudistuksen. Hallituksen esitys toimeenpanee uudistetun päästökauppalaikojen sekä koostaa yhteen aiempaa kansallista lainsäädäntöä.

Yksityiskohtaiset kommentit

Soveltamisalan muutokset kiinteiden laitosten osalta

Uusittu päästökauppalaikasi ja kansallinen määritelmämuutos päästökaupan soveltamisrajasta laajentavat päästökaupan soveltamisalaa. Niin sanottu '95'-sääntö muuttaa soveltamisalaa lähes yksinomaan kestävästä biomassasta käyttävien laitosten osalta. Lisäksi Vety- ja synteetisikaasun

tuotantokapasiteettirajan lasku 25 tonnista/päivä 5 tonniin/päivä tarkoittaisi, että noin 16 vedyntuotantolaitosta olisi tulossa soveltamisalan piiriin.

Suoraan päästökauppadirektiivistä tulee muutos, että arvioitaessa ylittyykö 20 MW raja, otetaan 1.1.2026 alkaen huomioon myös laitoksen osat, joissa käytetään yksinomaan biomassaa: ”...polttoainetehot lasketaan yhteen kaikista siihen kuuluvista teknisistä yksiköistä, joissa polttoaineita poltetaan.

Kokonaispolttoainetehoa laskettaessa ei oteta huomioon polttoyksiköitä, joiden polttoaineteho on pienempi kuin 3 megawattia. Kokonaispolttoainetehoa laskettaessa 31 joulukuuta 2025 asti ei huomioida polttoyksiköitä, joissa käytetään yksikön käynnistystä tai pysäytystä lukuun ottamatta yksinomaan biomassaa.”

Kansallisesti 20 MW rajan arviointia ehdotetaan muutettavaksi lämpötehosta polttoainetehoon: ”...jatkossa kokonaisteho määritettäisiin laitoksen polttoainetehon kautta. Muutoksella vietäisiin tehon laskentasääntö yhteneväksi sen kanssa, miten päästökauppadirektiiviä on tarkoitettu tulkittavaksi. Muutos myös selkeyttää ja yksinkertaistaa päästökaupan toimeenpanoa laitoksilla koska polttoainetehon määrittäminen on selkeämmin laskettavissa kaikille polttoa harjoittaville yksiköille riippumatta siitä, onko niiden tarkoitus lämmön tuottaminen vai ei.”

Päästökauppaan sisällymisen arviointikriteerien tulee olla mahdollisimman yksiselitteiset. Käytännöllisintä ja suoraviivaisinta on perustaa rajausta laitoksen kattilan kilpiarvoon. Nähdäksemme direktiivin suomennoksessa käytetty termi ’lämpöteho’ vastaa paremmin kilpiarvoa kuin tässä ehdotettu

’polttoaineteho’. Polttoaineteho riippuu käytettävästä polttoaineesta ja sen ominaisuuksista (kuten kosteus tms.). Käytännössä polttoaineteho on laskennallinen suure, joka johdettaisiin kilpiarvosta.

Käsittääksemme muutos myös laajentaisi päästökaupan soveltamisalaa, ja useampi laitos ylittäisi 20 MW tehorajan määritettäessä soveltamisala polttoainetehon kautta lämpötehon tai kilpiarvon sijaan. Ymmärtääksemme tämä määritelmämuutos tulisi sovellettavaksi lain voimaantullessa 1.1.2024.

Päästökaupan soveltamisalan laajennus tulisi siten melko nopeasti näille laitoksille, ja edellyttää päästöluvan hakemista. Nämä laitokset ovat kooltaan melko pieniä ja mikäli laitoksen operoijalla ei ole kokemusta päästökaupasta, voi muutos olla melko raskas. Tyypillisesti tällaiset laitokset saattaisivat lisäksi

olla lähes yksinomaan biomassaa käyttäviä laitoksia, jolloin niihin kohdistuisi 1.1.2026 voimaantuleva ns. ’95 %’ säännön soveltaminen.

Pitäisimme perusteltuna säilyttää päästökauppalaisissa nykyinen viittaus lämpötehoon. Yhdenmukaisuuden ja kohtuullisuuden vuoksi esitämme, että mikäli lämpötehon käyttäminen ei olisi mahdollista, tulisi lakiin lisätä opt-out-mahdollisuus 1.1.2026 asti koskien sellaisia laitoksia, jotka määritelmämuutoksen vuoksi tulisivat päästökaupan soveltamisalaan.

Lain kohta 6§ 4) tuo lakiin uusitun direktiivin ns. '95'-säännön. Lakiehdotus olisi kuitenkin nykymuodossa laajentamassa direktiivissä säädettyä rajausta. Direktiivin mukainen rajausta on, että päästökäpän soveltamisalan ulkopuolelle rajataan laitokset, joiden päästöistä yli 95 % syntyy kestäväksi todetun

biomassan poltosta. Lakiesitykseen tämä rajausta on kuitenkin esitetty muodossa "...jossa vuosien 2019-2023 keskimääräiset biomassan poltosta aiheutuvat päästöt muodostavat yli 95 % laitoksen keskimääräisistä kokonaispäästöistä mainittuna ajan jaksona."

Suomen kantana direktiivin valmistelun yhteydessä oli, ettei tällaista '95' rajausta tulisi säätää. Pidämmekin tärkeänä, ettei rajausta laajenneta kansallisella lainsäädännöllä, vaan että laissa käytetään direktiivin mukaista sanamuotoa, ja lain muotoilu siten on: "...jossa vuosien 2019-2023 keskimääräiset kestävä biomassan poltosta aiheutuvat päästöt muodostavat yli 95 % laitoksen keskimääräisistä kokonaispäästöistä mainittuna ajan jaksona."

Perusteluteksteissä olisi hyvä tarkentaa, että sikäli kuin viranomaisella ei arviointia varten ole käytettävissä tietoa kestävä biomassan osuudesta, on yhtiöllä halutessaan mahdollisuus antaa täydentäviä tietoa kestävä biomassan osuudesta mainitulla ajanjaksolla.

Soveltamisalan laajentaminen jätteenpolttoon

Uudistettu päästökauppadirektiivi edellyttää päästöjen tarkkailun ja raportoinnin aloittamista yli 20 MW polttoainetehtoisissa jätteenpolttolaitoksissa. Muutos ei koske vaarallisen jätteen käsittelyä. Direktiivi myös sisällyttäisi jätteenpolton päästökauppaan 2028 alkaen sisältäen kuitenkin kansallisen mahdollisuuden

siirtää sisällyttämistä 31.12.2030 asti. Toisaalta direktiivi edellyttää komissiota valmistelevaan raportin yhdyskuntajätteen sisällyttämisestä ja viivästysmahdollisuudesta vuoteen 2026 mennessä. Jätteenpolton ja jätehuoltosektorin laajemminkin sisällyttäminen päästökauppaan on siten ainakin jossain määrin alistainen komission viimeistään vuonna 2026 laadittavalle raportille ja ehdotukselle. Komission direktiiviehdotuksessa ei jätteenpolton sisällyttämistä ehdotettu, vaan se lisättiin ns. trilogi-neuvotteluissa. Siten komissio ei ole myöskään vielä laatinut vaikutusarviota jätteenpolton tai jätesektorin sisällyttämisestä.

Jätteenpolton päästökauppaan sisällyttäneissä maissa ei päästökauppaan siirto ole vähentänyt jätteen syntymistä, nostanut kierrätysastetta tai vähentänyt tarvetta jätteenpoltolle. Sen sijaan jätteen tuonti on kasvanut Ruotsissa ja Tanskassa. Ilmeistä onkin, ettei yhdyskuntajätteen polton kustannusten

kasvattaminen paranna kierrätysastetta, vaan sen nostaminen edellyttää toimia jätteen syntypäässä. Päästökauppa ei vaikuttaisikaan tehokkaasti ohjaavan jätteen määrän vähentämiseen tai yhdyskuntajätteen kierrätyksen lisäämiseen, vaikka jätehuollon kustannukset jätteen tuottajille

nousisivatkin. Jätteenpolton kustannusten nostamisen sijaan tulisikin suoraan kannustaa ja ohjata yhdyskuntajätteiden syntyipaikka-lajitteluun, erityisesti muovin osalta, mikä vähentäisi samalla jätteenpolton päästöjä.

Eniten mahdollisuuksia vähentää jätteenpolton ilmakehään päätyviä CO₂-päästöjä näyttäisivät tarjoava hiilidioksidin talteenoton ratkaisut. Niihin liittyvä lainsäädäntö on kuitenkin vielä pitkälti tulossa vasta vuoden 2026 tienoilla. Osassa jätteenpolttolaitoksia mahdollisuudet CCS-tekniikan hyödyntämiseen ovat rajalliset johtuen varastoin tai hiilidioksidin raaka-aineena hyödyntämisen rajallisista mahdollisuuksista. Näissä kohteissa päästökauppaan siirron ainoa vaikutus olisi paikallisten asukkaiden elinkustannusten nousu.

Toimijoille tulee taata riittävä varautumisaika suunnitella, rahoittaa, pilotoida ja toteuttaa teknis taloudellisesti järkeviä päästöjen vähentämiseen ja hyödyntämiseen liittyviä CCU-investointeja, jotka siten voidaan toteuttaa kansallisesti tarkasteltuna laajassa ja merkittävässä mittakaavassa.

Pidämme perusteltuna, ettei päästökauppalaissa nyt säädetä jätteenpolton sisällyttämisestä päästökauppaan, kun asian valmistelu EU-tasolla on kesken. Kansallinen implementointi tulisi toteuttaa vasta EU-tasoisesta päästökaupan jätteenpoltoon laajennuksen yhteydessä, ja selvittäen mahdollisuudet

hyödyntää kansallista opt-out-vaihtoehtoa.

Odotettavissa olevat päivitystarpeet päästökauppalaan eurooppalaisen sääntelyn edetessä

Päästökauppalakiehdotus sisältää säädökset polttoaineen toimittajien veloitteesta tarkkailla ja raportoida myymiensä polttoaineiden käytöstä aiheutuvia päästöjä. Polttoaineentoimittajien päästökaupan edellyttämien lakimuutosten valmistelu on meneillään ja niiden tulisi tulla voimaan kesällä 2024.

Päästökauppalakiehdotuksen perusteluteksteissä voisi kertoa, miten polttoaineen toimittajien päästökaupan edellyttämät lakitekstit on tarkoitus laatia, omana lakinaan vai nyt käsiteltävänä olevan päästökauppalaan täydennyksenä. Mikäli polttoaineen toimittajien päästökaupasta säädettäisiin erillisenä

lakina, niin siirtyisivätkö polttoaineen toimittajia koskevat tarkkailu- ja raportointivelvoitteet silloin tästä laista sinne?

Valmisteltaessa polttoaineen toimittajien päästökauppaa koskevat lakitekstit on tärkeää tunnistaa ja välttää mahdolliset päällekkäisyydet tässä laissa käsitellyn päästökaupan kanssa.

Lisätiedot: Petteri Haveri (petteri.haveri@energia.fi, 050 5711554)

Haveri Petteri
Energiateollisuus ry